

Viziuni structurale asupra lexicului până la Trier

André Jolles¹ consideră că primele observații referitoare la existența unor structuri la nivelul lexicului bazate pe raporturi semantice se găsesc în prima gramatică din spațiul occidental, *Τέχνη γραμματική* a lui Dionysios Thrax. Însă Dionysios se limitează doar la numirea unor tipuri de raporturi și la câteva exemple succinte, fără vreo situație clară la nivelul lexicului. Argumentația îi aparține lui Jolles și este construită pe baza, dar și împotriva teoriei câmpului lexical a lui Trier, motiv pentru care acest lucru va fi analizat ulterior prezentării teoriei lui Trier. În plus, deși este vorba despre o gramatică, distincțiile făcute de Dionysios în cazul prezentat de Jolles au la bază principii extralingvistice, fapt deloc surprinzător pentru anul 118 î.e.n., iar Jolles nu face nici el distincția între logic și lingvistic în prezentarea sa, deși Steinthal, pe care Jolles îl citează, atrăsese atenția în privința acestei probleme cu aproape o sută de ani în urmă².

Prima analiză a elementelor lexicale și precizarea raportului dintre ele pe baza semnificației apare, așa cum arată Coseriu, la K.W.L. Heyse, în lucrarea *System der Sprachwissenschaft*, editată postum de către H. Steinthal în 1856. Coseriu afirmă că, deși nu vorbește despre o structură internă și despre câmp lexical, cel puțin prin prezentarea

¹ André Jolles, *Antike Bedeutungsfelder*, p. 104-115.

² Heymann Steinthal, *Grammatik, Logik und Psychologie. Ihre Prinzipien und ihr Verhältniss zu einander*, p. 252: „Dass es der bisherigen Grammatik so ergangen sei, dass sie falschlich der Sprache eine loghische Seele statt der eigentümlich sprachlichen geliehen habe, ist nach unserer voranstehenden Kritik mindestens sehr wahrscheinlich geworden” („Că așa s-a întâmplat cu gramaticile de până astăzi, că ele au dat în mod fals limbii un spirit logic în locul celui propriu lingvistic este – conform criticii pe care am prezentat-o – cel puțin foarte probabil”).

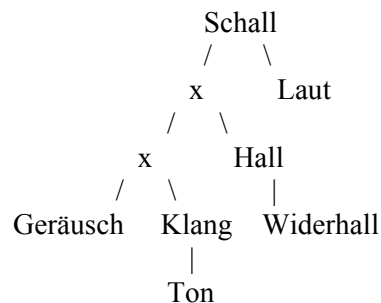
termenilor care formează câmpul lexical desemnat prin „Schall”, Heyse a avut intuiția unui câmp lexical structurat: „Von inhaltlicher Struktur und von Wortfeld spricht er natürlich nicht. Trotzdem scheint mir klar, dass er zumindest für den von ihm untersuchten Fall die Intuition eines strukturierten Wortfeldes gehabt hat”³. Heyse a avut totuși la bază principiul de primă importanță al semanticii structurale, și anume că un cuvânt reprezintă concepția omului despre un obiect după anumite trăsături, care diferă de la o limbă la alta. Redăm aici o parte a citatului din manuscrisul lui Heyse apărut în prefața editorului lucrării acestuia, cu mențiunea că manuscrisul este anterior apariției faimoasei lucrări a lui Wilhelm von Humboldt amintite mai sus: „Ein und dieselbe Vorstellung konnte *nach verschiedenen Merkmalen* [s.n.] fixiert und bezeichnet werden: innerliche Verschiedenheit der Wurzeln ihrem Inhalte oder ihrer Bedeutung nach. Denn *der Mensch sprach nicht den Gegenstand selbst aus, sondern nur seine Auffassung des Gegenstandes* [s.n.] nach einem einzelnen Merkmale”⁴. Așadar, Heyse are în vedere conținutul lingvistic, cel creat prin limbă, conform percepției subiective a vorbitorului, fapt care argumentează că prezentarea câmpului lexical „Schall” (rom. *sunet*) pe baza trăsăturilor semantice se încadrează într-o viziune susținută prin principii conștient asumate și exprimate ca atare. Observația făcută înainte de a relua prezentarea câmpului lexical „Schall” confirmă acest lucru: „Unsere Sprache ist reich an bestimmt unterschiedenen Ausdrücken für die verschiedenen Arten des Schalls”⁵.

³ Eugenio Coseriu, *Zur Vorgeschichte der strukturellen Semantik*, p. 181: „Desigur, despre structura internă și despre câmp lexical nu vorbește. Totuși, mi se pare clar că, cel puțin în cazul studiat, a avut intuiția unui câmp lexical structurat”.

⁴ K. W. L. Heyse, *System der Sprachwissenschaft*, p. VIII-IX („Una și aceeași reprezentare poate fi fixată și desemnată prin diverse trăsături [s.n.]: prin deosebirea în interior a rădăcinilor conținutului sau după semnificația acesteia. Căci *omul n-a exprimat lucrul însuși, ci doar percepția sa despre lucru* [s.n.], conform unei trăsături izolate”).

⁵ *Ibid.*, p. 32 („Limba noastră este bogată în termeni clar diferențiați pentru diferitele tipuri de sunet”).

Conform definiției fiecărui termen, Coseriu reprezintă schematic câmpul lexical „Schall”⁶ astfel:

(x = unități lexicale care lipsesc în limbă)

Eugenio Coseriu, *Zur Vorgeschichte der strukturellen Semantik*, p. 185.

Schema este făcută după specificările date de Heyse pentru diferitele tipuri de sunet. Aprecierile în privința semnificației fiecărui cuvânt sunt într-o oarecare măsură discutabile, consideră Coseriu⁷, însă important este modul în care este prezentat acest câmp, adică prin diferențieri făcute pe baza trăsăturilor distinctive. Câmpul se constituie pe dimensiunea a ceea ce este audibil (*Schall*). Diferențierile se fac apoi între ceea ce este provocat (x) și ceea ce este neprovoacat, automat, germ. „selbstthätig” (*Laut*). Sunetele provocate pot fi sunete care sunt percepute ca sunete care se propagă, germ. „auf den Luftwellen verschwebenden” (*Hall*, adică zgomotul produs de pași sau de voci, de exemplu), sau care nu se propagă (x). Între sunetele percepute ca sunete care se propagă sunt și sunetele care revin (*Widerhall*, rom. „ecou”). Sunetele percepute ca sunete care nu se propagă (nereprezentate în lexic ca totalitate) sunt continue, omogene (*Klang*) sau discontinue, neomogene (*Geräusch*). Sunetul omogen poate fi specificat calitativ, fapt ce aparține muzicii (*Ton*)⁸. Ordonarea specificărilor este făcută de Coseriu, lui Heyse îi aparțin doar definițiile.

⁶ Marcarea grafică pentru câmp lexical este „câmp”.

⁷ Cf. Eugenio Coseriu, *Zur Vorgeschichte der strukturellen Semantik*, p. 183.

⁸ Vezi K. W. L. Heyse, *System der Sprachwissenschaft*, p. 32.

Analiza făcută de Heyse a fost luată în considerare și de către alte nume reprezentative ale lingvisticii structurale, printre care Pottier⁹ și Greimas¹⁰. Este cea dintâi analiză de la nivelul lexicului în care se are în vedere conținutul subiectiv creat prin limbă. De fapt, această viziune trebuie pusă în relație și cu formația filozofică a autorului, acesta avându-l ca profesor pe Hegel, și este foarte probabil ca însuși titlul operei sale, *System der Sprachwissenschaft*, să nu se asemene întâmplător atât de mult cu titlul operei filozofice a lui Hegel, *System der Wissenschaft*, a cărei primă parte, *Phänomenologie des Geistes*, apare în 1807. De altfel, ideile lui Hegel se regăsesc și la Wilhelm von Humboldt. Editorul lucrării lui Heyse, H. Steinthal, este și autorul unei lucrări referitoare la raportul dintre lingvistica lui Humboldt și filozofia lui Hegel, *Die Sprachwissenschaft W. von Humboldt's und die Hegel'sche Philosophie* (1848). Lucrarea de față nu are ca scop urmărirea bazelor filozofice la Humboldt, Heyse sau la alți lingviști și filozofi ai limbajului, însă trebuie remarcat faptul că filozofia lui Hegel – evident, prin cea a lui Kant¹¹ – are un rol determinant în evoluția ideilor despre limbă și limbaj. Referitor la domeniul absolut restrâns și considerat oarecum vetust în lingvistica actuală, domeniul câmpului lexical, se poate face afirmația că originile acestei teorii nu pot fi căutate înainte de Hegel, deoarece perspectiva asupra limbii era încă sub imperiul logicii clasice, străină de ideea că realitatea este și un rezultat al cunoașterii. Referințele la originea teoriei câmpului lexical înainte de Hegel se dovedesc a fi cel mult niște analogii. În principiu, poate fi vorba numai despre încercările de structurare a noțiunilor desemnate prin cuvinte, așa cum sunt cele din lucrările lui Lullus sau Leibniz, sau, așa cum se va vedea mai jos, în gramatica lui Dionysios. Condiția primă pentru a vorbi despre câmp lexical sau despre teorii care

⁹ Bernard Pottier, *Recherches sur l'analyse sémantique linguistique et en traduction mécanique*, p. 16 sau *Vers une sémantique moderne*, p. 124-125.

¹⁰ A.-J. Greimas, *Sémantique structurale*, p. 33.

¹¹ Este vorba despre mutația în planul cunoașterii prin trecerea de la concepția aristotelică, unde gândirea (deci și logოსul) descoperă (cu sensul gr. ἀνακαλύπτω) realitatea în diferitele ei forme (κατηγορίαι), la concepția gândirii creative, cea care intervine în cunoaștere.

să anticipeze ceva în acest sens este perspectiva din care este abordat cuvântul. Acesta este și motivul pentru care Coseriu consideră că analiza lui Heyse este premergătoare semanticii structurale și teoriei câmpului lexical, căci Heyse nu vorbește despre o structură care să anunțe conceptul de ‘câmp’. Structura câmpului, așa cum o ilustrează Coseriu, corespunde deja imaginii mai târzii despre câmpul lexical. Ideea de „spații” nelexicalizate era cu totul străină primelor încercări de structurare a lexicului pe baza semanticii.

Termenul „câmp” apare la câțiva autori ulteriori lui Heyse, dar fără a aduce contribuții importante la formarea unei teorii a câmpului lexical. Suzanne Öhman menționează folosirea termenului „câmp” de către E. Tegnér într-o lucrare din 1874, concept prin care acesta încearcă „die Gliederung der menschlichen Bewusstseinhalt durch die Sprache deutlich zu machen”¹². În scurta prezentare a începuturilor teoriei despre câmpul lexical, Horst Geckeler¹³ menționează anticiparea acestui concept într-o lucrare a lui C. Abel din 1885, așa cum observase deja Baldinger, apoi în articolul *Bedeutungssysteme* din 1910 al lui Richard Moritz Meyer¹⁴, despre care Geckeler spune că „ha demonstrado de forma coherente y bastante detallada la idea de campo, si bien todavía no con la terminología posterior”¹⁵ și că în el se găsesc formulări care premerg terminologiei fonologilor școlii pragheze, iar citatul din Meyer este un argument limpede în acest sens: „*la semasiología ha de determinar para cada palabra en primer lugar a qué sistema semántico (o sistemas semánticos) pertenece; en segundo lugar, cuál es el factor sistematizante y diferenciador de este sistema*” (sublinierea îi aparține lui Meyer)¹⁶. Mai sunt menționate observațiile făcute de către Adolf Stöhr (1910) și H. Werner (1919), care nu se dovedesc însă a aduce ceva relevant în domeniu.

¹² Suzanne Öhman, *Wortinhalt und Weltbild*, p. 73 („să evidențieze o organizare a conținuturilor conștiinței mentale prin intermediul limbii”).

¹³ Horst Geckeler, *Semantică structural y teoría del campo léxico*, p. 100 ș.u.

¹⁴ Apărut în „*Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung*”, 43, 1910, p. 352-368.

¹⁵ Horst Geckeler, *Semantică structural...*, p. 100.

¹⁶ *Ibid.*, p. 101.

Autorii menționați mai sus au meritul de a construi o imagine organizată a lexicului înainte ca elevii lui Saussure să îi fi publicat opera, *Cours de linguistique générale* (1916).

Ca și în cazul lui Humboldt, importanța lui Saussure în conturarea teoriei câmpului lexical provine din viziunea sa generală asupra limbii ca întreg și din planul metodei, cu deosebirea că la Saussure apare și o expunere explicită a unor anumite raporturi în cadrul lexicului. Este vorba despre un anumit tip de raporturi dintre cele numite de autor „raporturi asociative”, acestea din urmă fiind prezentate astfel: „Elles n’ont pas pour support l’étendue; leur siège est dans le cerveau; elles font partie de ce trésor intérieur qui constitue la langue chez chaque individu. Nous les appellerons *rapports associatifs*”¹⁷. În concepția lui Saussure, aceste raporturi se bazează fie pe similaritatea imaginii acustice, fie pe existența unui radical comun, fie pe analogia semnificațiilor („*enseignement, instruction, apprentissage, éducation, etc.*”). Ultimul tip de raporturi asociative este explicat ca fiind o „communauté [...] de sens seulement”¹⁸, principiu ce se aplică și în cazul câmpurilor lexicale, însă nu se vorbește despre formarea unor grupuri. Pasajele cu adevărat importante în evoluția concepției despre câmpul lexical și care vor fi reluate de către Trier apar acolo unde Saussure prezintă limba ca sistem: „la langue est un système dont tous les termes sont solidaires et où la valeur de l’un ne résulte que de la présence simultanée des autres”¹⁹, sau chiar și mai clar: „Dans l’intérieur d’une même langue, tous les mots qui expriment des idées voisines se limitent réciproquement: des synonymes comme *redouter, craindre, avoir peur* n’ont de valeur propre que par leur opposition; si *redouter* n’existait pas, tout son contenu irait à ses concurrents”²⁰. Prin observația făcută în cazul lui *redouter* se înțelege că Saussure are concepția unei arii semantice care este reprezentată în lexic prin anumite cuvinte care își împart câte o anumită parte din aceasta, într-un mod specific pentru fiecare limbă în parte. De asemenea, trebuie remarcat că seria se sinonime dată ca

¹⁷ Ferdinand de Saussure, *Cours de linguistique générale*, p. 171.

¹⁸ *Ibid.*, p. 174.

¹⁹ *Ibid.*, p. 159.

²⁰ *Ibid.*, p. 160.

exemplu conține și o locuțiune fixă, *avoir peur*, lucru care rămâne valabil și în cazul teoriei câmpurilor lexicale. La Trier, pe lângă influența și trimiterile directe la Humboldt, se pot observa trimiteri clare la concepția lui Saussure despre conținutul nearticulat al gândirii și despre importanța limbii în organizarea acestui conținut, dar și despre faptul că semnificația unui cuvânt rezultă din raportul cu cuvintele cele mai apropiate în plan semantic. Într-o notă explicativă Trier consideră că teoria sa despre câmp i se datorează în primul rând lui Saussure, deoarece, afirmă el, ideile sale despre câmp erau clare deja din 1923 – așadar cu un an înainte ca Ipsen să publice articolul în care apare prima expunere bine încheată, chiar dacă numai în câteva rânduri, despre câmpul lexical –, notă în care Trier afirmă: „Ob ich die Theorie der Feldbetrachtung allein mit Saussures Hilfes entwickelt habe oder ob die kurzen 12 Zeilen bei Ipsen miteingewirkt haben, kann ich nicht mehr sagen. [...] Im ganzen der Auffassung fühle ich mich am stärksten verpflichtet Ferdinand de Saussure...”²¹. Desigur, Trier vorbește despre Saussure ca teoretician al limbii, și nu ca teoretician al câmpului lexical, însă indicațiile sale amintite mai sus și exemplul seriei *redouter*, *craindre*, *avoir peur* pot fi considerate și principii teoretice pentru stabilirea unui câmp lexical.

Geckeler exagerează atunci când încearcă să discrediteze ideile lui Saussure expuse mai sus prin ceea ce afirmă Saussure cu privire la „familia asociativă”, adică: „les termes d’une famille associative ne se présentent ni en nombre défini, ni dans un ordre déterminé [...]. Un terme donné est comme le centre d’une constellation, le point où convergent d’autres termes coordonnés, dont la somme est indéfinie”²². Are dreptate atunci când afirmă că „encontramos aquí una idea que es irreconciliable con la teoría del campo”²³ prin trimiterea la „familia

²¹ Jost Trier, *Der deutsche Wortschatz...*, p. 11 („Dacă am dezvoltat teoria concepției despre câmp doar cu ajutorul lui Saussure sau dacă am fost influențat de acele scurte douăsprezece rânduri ale lui Ipsen, nu aș mai putea spune [...]. În percepția de ansamblu cel mai mult mă simt îndatorat față de Ferdinand de Saussure”).

²² Ferdinand de Saussure, *Cours de linguistique générale*, p. 174.

²³ Horst Geckeler, *Semanticá estructural...*, p. 105.

asociativă” de la Saussure, însă în conceptul desemnat prin această sintagmă sunt cuprinse toate tipurile de asocieri, adică fie bazate pe similaritatea imaginii acustice, fie pe existența unui radical comun sau a unei terminații comune, fie pe analogia semnificațiilor. Ceea ce nu trebuie ignorat este că trimiterea la Saussure în ceea ce privește câmpul lexical are în vedere teoria sa despre raporturile asociative bazate pe analogia semnificațiilor, imagine care corespunde și exemplului seriei *redouter, craindre, avoir peur*, și explicațiilor despre delimitarea lor reciprocă și stabilirea conținutului lor semantic prin raportul între elementele seriei, dar nu și la celelalte tipuri de raporturi care sunt cuprinse în sintagma „familie asociativă”. Afirmția lui Saussure despre „familia asociativă” nu continuă nici ideea despre seriile sinonimice, nici pe aceea despre raporturile asociative bazate pe analogia semnificațiilor. Dacă ar fi fost așa, atunci s-ar fi putut lua în discuție existența unei inconsecvențe. Notele lui R. Godel după cursul din 1907 arată că această sintagmă terminologică reprezintă pentru Saussure un concept mult mai larg, care face parte din concepția sa generală despre limbă ca sistem, iar cele patru tipuri de asociere constituie o premisă prin care să se ajungă la o reprezentare paradigmatică completă a elementelor unei limbi, lucru pe care Saussure îl consideră „o necesitate *a priori*”. De fapt, aici apare propunerea unei rezolvări teoretice a ceea ce a afirmat și Humboldt despre limbă, conform aceleiași premise universale, că omul cunoaște ceva prin organizare (vezi nota 1), iar Saussure pune aceste raporturi asociative în strânsă legătură – chiar într-un raport de interdependență – cu „*asocierea primordială dintre formă și idee*”, adică, în termenii consacrați, asocierea dintre semnificat și semnificant, lucru care s-a bucurat de atenția cuvenită abia prin studiile lui Coseriu dedicate câmpului lexical și structurilor lexematice în general. Fragmentul din notele de curs amintite probează această viziune a lui Saussure, în care raporturile asociative pe baza analogiei dintre semnificații nu reprezintă decât o secțiune a ansamblului teoretic gândit de Saussure:

<Si> la masse de formes qui composent la langue pour chaque individu ne <restait qu’> un chaos dans la tête <la parole et le langage seraient inconcevables>. La nécessité d’un classement, d’un ordre quelconque est

une nécessité *a priori*, même sans mettre en avant la psychologie. Comme premier élément de cet ordre nous devons poser: *l'association* primordiale *entre forme et idée* et groupe des idées; puis une autre association sans laquelle la première ne pourrait <pas> exister: *l'association de forme à forme*, des formes entre elles. [...] Il pourra y avoir **association** simplement au nom du **signifié**: *enseignement, instruction, apprentissage, éducation*, etc.²⁴.

Este un lucru cert că originile teoretice ale câmpului lexical se regăsesc la Saussure, iar primul teoretician al câmpului lexical afirmă explicit acest lucru. Evoluția ulterioară etapei reprezentate prin direcția Trier-Weisgerber reprezintă o continuare în linia structuralismului european.

Au fost deja amintiți câțiva precursori ai ideii de câmp lexical, însă primul care a vorbit despre câmp, așa cum afirmă și Trier, a fost Gunther Ipsen: „Gunther Ipsen hat als erster vom Feld gesprochen, 1924”²⁵ și continuă prin redarea fragmentului complet în care, pentru prima dată, este prezentată explicit ideea de câmp lexical:

Ferner, die Eigenwörter stehn in einer Sprache nie allein, sondern sind eingeordnet in Bedeutungsgruppen; damit ist nicht eine etymologische Gruppe gemeint, am wenigsten um chimärische «Wurzeln» aufgereihete Wörter, sondern solche, deren gegenständlicher Sinngehalt mit anderen Sinngehalten verknüpft ist. Diese Verknüpfung aber ist nicht als ein Aneinanderreihung an einem Assoziationsfaden gemeint, sondern so, dass die ganze Gruppe ein «Bedeutungsfeld» absteckt, das in sich gegliedert ist; wie in einem Mosaik fügt sich hier Wort an Wort, jedes anderes umrissen, doch so, dass die Konturen aneinanderpassen und alle zusammen in einer Sinneinheit höherer Ordnung auf-, nicht in einer faulen Abstraktion untergehen²⁶.

²⁴ Ferdinand de Saussure, *Cours de linguistique générale*, Édition critique par Rudolf Engler, Tome 1, p. 285-286.

²⁵ Jost Trier, *Sprachliche Felder*, p. 418 („primul care a vorbit despre câmp a fost Gunther Ipsen, în 1924”).

²⁶ Gunther Ipsen, *Der Alte Orient und die Indogermanen*, p. 225 („Apoi, cuvintele individuale nu sunt niciodată izolate într-o limbă, ci sunt dispuse în grupuri semantice; prin aceasta nu se înțelege că este vorba despre o grupă

Acest scurt pasaj indică chestiunile de bază referitoare la câmpul lexical, dintre care trebuie remarcată ideea unei structuri concrete care să fie perfect analizabilă, ceea ce va rămâne mereu o preocupare de primă importanță pentru toți teoreticienii câmpului lexical. Ipsen a revenit la teoria câmpului lexical într-un articol mai detaliat, *Der neue Sprachbegriff* (1932), însă ideile din acest articol au la bază ideologia lui Husserl, iar Ipsen interpretează ideile lui Saussure despre limbă prin acest filtru. Ipsen consideră că semnificația cuvântului este insuficientă pentru a reda structura unei limbi și că, din perspectiva psihologică asupra limbii a lui Husserl, perspectivă pe care și-o asumă mai târziu²⁷, e nevoie de o dublă analiză a limbii: „die äussere Form der Sprache, gleichsam das physiologische Produkt des Sprechens, und die Vorstellungen, die der Sprecher damit verbindet und im Andern hervorzurufen wünscht”²⁸. Prin acest mod de a considera limba, Ipsen încearcă să discrediteze câteva puncte de bază ale lui Saussure, printre care caracterul formal al limbii (în sensul că limba este formă, și nu substanță) și teoria despre „valoarea lingvistică”, și consideră că principiile saussuriene conduc la o teorie a limbii insuficientă, fapt ce s-ar dovedi printr-o perspectivă unidimensională și lipsită de ordine²⁹. Soluția propusă este o reconsiderare a structurii dintr-o perspectivă

etimologică, cu atât mai puțin despre cuvinte dispuse în jurul unei «rădăcini» himerice, ci despre acele cuvinte al căror conținut semantic concret este relaționat cu alte conținuturi semantice. Această relaționare nu este însă percepută ca o înșiruire într-o serie asociativă, ci într-un mod în care întreaga grupă delimitează un «câmp semantic», care are o structură internă; cuvânt cu cuvânt se unesc unul cu celălalt ca într-un mozaic, fiecare îl delimitează pe celălalt, în așa fel încât contururile se potrivesc unul celuilalt, formând o unitate semantică de rang superior, și nu spre a ajunge la o abstracție obscură”).

²⁷ Gunther Ipsen, *Der neue Sprachbegriff*, p. 62: „Husserls Strukturanalysen sind das logische Fundament der neuen Sprachphilosophie” („Analizele structurale ale lui Husserl sunt fundamentul logic al noii filozofii a limbajului”).

²⁸ *Ibid.*, p. 61 („forma externă a limbii, altfel spus, produsul fiziologic al vorbirii, și reprezentările pe care vorbitorul le pune în legătură cu aceasta și pe care vrea să le provoace în celălalt”).

²⁹ *Ibid.*, p. 70.

multidimensională („ein mehrdimensionales Gefüge”). Astfel, analiza sa pentru câmpul „*metale*” combină criteriul semantic cu cel formal (în principiu, este vorba despre identitatea radicalilor³⁰). Această combinație de la nivelul metodei face ca ceea ce el numește „câmp semantic” (germ. „Bedeutungsfeld”) să fie o structură reflectată în ambele planuri: semantic și formal (adică să aibă același radical). Direcția expusă aici nu face decât să indice prezența cu totul excepțională în limbă a unor asemenea structuri, însă nu a avut nici o continuare și este una dintre încercările de teoretizare a câmpului lexical de care Trier se delimitează printr-un comentariu foarte exact, arătând că aceste structuri sunt mai mult decât câmp lexical și că îl includ doar ca prim factor: „*Anpassung in Form und Bildung, Einpassung in formale Systeme ist ihm [Ipsen] nicht ein Ereignis innerhalb des Feldes, sondern ein Ereignis, in welchem Feld erst wird*”³¹. Așa cum arată și Suzanne Öhman, faptul că este vorba despre niște structuri lexicale cu totul excepționale într-o limbă a făcut ca teoria sa să nu se afirme în lingvistică, lucru absolut normal, deoarece o teorie este a generalului, și nu a particularului: „So far, the new Ipsen field has acquired little signifiante in linguistics, undoubtedly because it is not easy to find word groups manifesting both formal and semantic affinity”³².

³⁰ O cercetare a limbii pe baza radicalilor și care s-a dovedit deosebit de fructuoasă a realizat-o Pierre Guiraud în *Structures étymologiques du lexique français*.

³¹ Jost Trier, *Das sprachliche Feld*, p. 439 („Potrivirea în formă și alcătuire, încadrarea într-un sistem formal nu e pentru [Ipsen] un fapt în sfera câmpului, ci ca un fenomen în care câmpul abia se constituie”).

³² Suzanne Öhman, *Theories of the 'Linguistic Field'*, p. 126 („Astfel, noul câmp al lui Ipsen a dobândit puțină importanță în lingvistică, indubitabil din cauză că nu este simplu de găsit grupuri de cuvinte care să prezinte și afinitate formală, și afinitate semantică”).